Pēcvārds Irenes Mellis rakstam par Dr. J. A. Āboliņu

Šī raksta iecere tapa 1997. gada decembrī, Zentas Mauriņas simtgades jubilejas dienās. Izcilajai latviešu rakstniecei, literatūrzinātniecei un filozofei par godu Latvijas Universitātē 1997. gada 11.–12. decembrī rīkoja plašu konferenci "*Zenta Mauriņa: Latvija – Eiropa, kultūru dialogs*". Šajā konferencē kā goda viesņa piedalījās arī Irene Mellis, kas toreiz Gētes institūtā nolasīja atmiņu referātu par Z. Mauriņu un K. Raudivi 70. gados. Nupat bija klajā nākusi viņas grāmata "*Trīsdesmit divi gadi kopā ar Zentu Mauriņu*" (apgāds "Daugava", 1997, 287 lpp.), kas Latvijā togad kļuva par bestselleru un ar rāvienu darīja pazīstamu kādreizējo ilggadējo un pašreizējā Z. Mauriņas sekretāri arī kā literāti. Pieņemšanā pie Rīgas pilsētas mēra A. Bērziņa sākām runāt par to, ka I. Mellis kundze varētu uzrakstīt līdzīgu grāmatu arī par savu draugu un Z. Mauriņas ārstu docentu Dr. J. Āboliņu, kur bez esejas par Āboliņu tiktu ievietota arī šī ievērojamā latviešu ārsta – Latviešu akadēmiskās organizācijas Zviedrijā priekšnieka un *Latviešu Ārstu un Zobārstu apvienības Apkārtraksta* redaktora – rakstu izlase par Latvijas medicīnas vēstures un latviešu trimdas problēmām. Atgādināsim, ka tieši par šo veikumu J. A. Āboliņš bija saņēmis Paula Stradiņa balvu medicīnas vēsturē 1991. gadā.

Šī iecere pagaidām gan vēl nav īstenojusies pilnā apjomā, ir jāveic liels darbs Dr. J.A. Āboliņa rakstu apzināšanā un bibliogrāfijas sastādīšanā (bibliogrāfija, iespējams, tiks publicēta kādā no nākamajiem *Acta Medico-Historica Rigensia* sējumiem), taču Irene Mellis uzrakstīja emocionālu, faktiem bagātu apceri par Dr.med. Āboliņu, kas publicēta šajā krājumā.

Še vietā būtu sniegt dažas ziņas arī par pašu autori. Irene Mellis dzimusi 1916. gadā Kostromā (bēgļu gaitās Krievijā), pēc atgriešanās Latvijā beigusi Valda Zālīša 1. pamatskolu Rīgā un Rīgas pilsētas 2. ģimnāziju, studējusi Latvijas Universitātes Matemātikas un dabaszinātņu fakultātē. Studiju gados strādājusi Zemes bagātību pētīšanas institūtā, pētot Latvijas dolomītus un kaļķakmeņus, arī

saistībā ar Finanšu ministrijas jaunceltnes apdari. Fakultāti beigusi 1941. gadā kā dabaszinātņu maģistre. Apprecējusies ar ievērojamāko latviešu mineralogu *Dr. rer. nat.* Oto Melli (1906–1970), ar kuru kopā 1944. gadā devusies trimdā uz Zviedriju. Kā starptautiski atzīts pētnieks mineraloģijā, kristalogrāfijā un petrogrāfijā O. Mellis kļuva par Stokholmas Universitātes profesoru (1949–1970) un Zviedrijas Mineralogu biedrības prezidentu. Savukārt I. Mellis kundze strādāja par bioloģijas un ķīmijas skolotāju zviedru ģimnāzijās Stokholmā. Apmeklējot Zentas Mauriņas priekšlasījumu Upsalā 1946. gadā, Irene tuvāk iepazīnās ar literāti un pieteicās viņai palīdzēt kā sekretāre. Tādējādi viņa kļuva par Z. Mauriņas tuvāko līdzgaitnieci gan Zviedrijā, gan Vācijā līdz pat viņas mūža beigām un ir arī Z. Mauriņas oficiāla mantiniece, kurai pieder tiesības uz Z. Mauriņas literāro darbu izdošanu. Pēc Z. Mauriņas nāves Irene Mellis pašizliedzīgi aprūpēja *Dr. Āboliņu*.

Šo rindiņu autors tuvāk iepazīnās ar docentu *Dr. J. A. Āboliņu* un Mellis kundzi 1976. gadā komandējuma laikā Stokholmā un netika pārtraucis vēstuļu saraksti ar abiem šiem jaukajiem un gudriem cilvēkiem daudzus desmitus gadu. Šī saskare izvērtās patiesā draudzībā. Esmu pateicīgs par daudzajām vērtīgajām grāmatām no *Dr. Āboliņa* bibliotēkas un par docenta personisko stetoskopu, ko viņš dāvājis manam dēlam Pēterim, jaunam ārstam.

Ceru, ka šis I. Mellis ar mīlestību rakstītās rindas daudzām latviešu ārstu un pacientu paaudzēm sniegs autentiskas ziņas par izcilo latviešu mediķi, kuru joprojām pateicībā vēl atceras daudzas viņa bijušās pacientes.

Profesors Jānis Stradiņš

Rīgā, 1998. gada 10. decembrī